

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad	20 Ionawr 2025
Swyddog Arweiniol	Stuart Millington, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Swyddog Cyswllt	Tim Christensen Rheolwr yr Amgylchedd a Newid Hinsawdd
Pwnc	Cynllun Datgarboneiddio Pŵer

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Mae'r adroddiad hwn yn nodi manylion Cynllun Datgarboneiddio Pŵer (y Cynllun) Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth), sy'n darparu mesurau ac amserlenni manwl i liniaru'r allyriadau carbon sy'n deillio o ddefnydd trydan fflyd ac ystad y Gwasanaeth am y cyfnod hyd at 2030.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 O dan gyfraith Cymru, mae'n ofynnol i'r Gwasanaeth liniaru ei ôl troed carbon gweithredol erbyn 2030. Mae'r Cynllun yn mynd i'r afael â'r allyriadau o'r trydan a ddefnyddir gan fflyd cerbydau ac ystad y Gwasanaeth, gyda chynllun manwl i ddileu'r allyriadau hyn fel sy'n ofynnol o dan ein Strategaeth Amgylcheddol.
- 3 Mae'r Cynllun yn cynnig gosod paneli solar ffotofoltäig ym mhob un o safleoedd y Gwasanaeth lle mae'r galw am bŵer yn ddigonol i'w cyfiawnhau. Bydd hyn yn cael ei ariannu drwy fenthycia allanol ar delerau ffatriol gan Salix Finance Ltd (corff a sefydlwyd gan y llywodraeth ganolog i ariannu mesurau effeithlonrwydd hunanariannu mewn adeiladau cyhoeddus), a bydd yn cael ei ad-dalu o arbedion a gyflawnir ar sail na fydd yn achosi cost, gan greu elw ariannol unwaith y bydd y gost gyfalaf wedi'i had-dalu.
- 4 Gellir cyflwyno mesurau effeithlonrwydd ynni eraill ar safleoedd o dan yr un cynllun gwaith (megis uwchraddio goleuadau LED) lle mae'r pecyn cyffredinol yn bodloni'r meini prawf 'peidio ag achosi cost' sy'n ofynnol gan Salix Finance. Mae'r Cynllun hefyd yn nodi nodau'r Gwasanaeth ynghylch caffael trydan carbon isel lle bo hynny'n ymarferol yn fasnachol.

ARGYMHELLIAD

- 5 **Argymhellir bod yr Aelodau'n:**
 - i) **Cymeradwyo'r Cynllun Datgarboneiddio Pŵer.**

ARSYLWADAU'R PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

6 Nid yw'r adroddiad hwn wedi cael ei ystyried o'r blaen.

CEFNDIR

- 7 Mae Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 yn ei gwneud yn ofynnol i Lywodraeth Cymru gyflwyno cyfres o gyllidebau carbon, gan nodi llwybr i Gymru fod yn genedl garbon-niwtral erbyn 2050. O dan Gyllideb Garbon 2, mae'n ofynnol i sector cyhoeddus Cymru fod wedi cyrraedd y nod hwn erbyn 2030.
- 8 Er mwyn cydymffurfio â'r uchelgais hwn, mabwysiadodd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) Strategaeth Amgylcheddol ar 17 Gorffennaf 2023 ar gyfer y cyfnod 2023-2030. Ymhlith targedau eraill, roedd y Strategaeth hon yn gorfodi datblygu Cynllun Datgarboneiddio Pŵer, yn nodi sut y byddem yn lliniaru'r allyriadau carbon Cwmpas 2 (anuniongyrchol) sy'n deillio o ddefnyddio trydan.
- 9 Cafodd Gweithgor Aelodau ei gynnull rhwng Ebrill a Gorffennaf 2023 i roi gwybodaeth berthnasol i'r Aelodau ac i gael cyfeiriad strategol ar gyfer datblygu cynlluniau datgarboneiddio manwl. Cymeradwyodd y grŵp hwn y strategaeth datgarboneiddio pŵer a nodir yn yr adroddiad hwn.

GWYBODAETH

- 10 Mae'r Cynllun yn nodi cyfres o fesurau y gall y Gwasanaeth eu defnyddio i leihau ôl troed carbon ei ddefnydd o drydan. Mae hyn yn cynnwys microgynhyrchu (gan ffafrio solar ffotofoltäig), gwelliannau effeithlonrwydd ynni i adeiledd ein hystad, a mesurau ynghylch caffael ynni gwyrdd a gyflenwir trwy'r Grid Cenedlaethol.
- 11 Rydym yn bwriadu rhoi'r Cynllun ar waith ar y cyd â'r Cynllun Datgarboneiddio Gwresogi (a gymeradwywyd gan yr Awdurdod ar 21 Hydref 2024). Lle mae systemau gwresogi amgen carbon isel yn cymryd lle systemau gwresogi mewn safleoedd, byddwn yn anelu at osod paneli solar ffotofoltäig, systemau batri, a gwneud gwaith ôl-osod ar adeiledd adeiladau er mwyn sicrhau effeithlonrwydd. Bydd y cynlluniau hyn yn cael eu hariannu trwy Salix Finance, gydag arbedion cost wedi'u modelu ymlaen llaw er mwyn sicrhau bod y cynlluniau yn niwtral neu'n bositif o ran llif arian.
- 12 Er bod y Gwasanaeth yn bwriadu cynhyrchu cryn dipyn o'i ynni adnewyddadwy ei hun, mae'r Cynllun yn dibynnu ar ddatgarboneiddio'r Grid Cenedlaethol i lliniaru allyriadau carbon Cwmpas 2 yn llawn. Polisi presennol y llywodraeth ganolog yw cael <1% o drydan sy'n deillio o hydrocarbonau ar y grid erbyn 2035, felly rhagwelir y bydd rhywfaint o allyriadau carbon Cwmpas 2 gweddilliol yn parhau erbyn y dyddiad targed o 2030.

- 13 Byddai lliniaru'r ôl troed carbon gweddilliol bychan hwn yn anghymesur o anodd a drud, ac nid yw wedi'i argymhell i'r Aelodau ar hyn o bryd gan y credir y byddai'n well defnyddio'r adnoddau sydd eu hangen i wneud hynny i lliniaru allyriadau Cwmpas 1 (uniongyrchol) y Gwasanaeth.
- 14 Yn ddiweddar, cynhaliwyd arolygon strwythurol o doeau pob adeilad sy'n eiddo i'r Gwasanaeth, er mwyn canfod lleoliadau addas ar gyfer paneli solar.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r Cynllun arfaethedig yn cyd-fynd ag Amcanion Llesiant datganedig yr Awdurdod.
Cyllideb	Bydd yr ôl-osod arfaethedig yn cael ei ariannu trwy fenthycia allanol, gydag ad-daliadau'n cael eu gwrthbwysu'n llawn gan well effeithlonrwydd. Rhagwelir y bydd y Cynllun yn niwtral o ran llif arian i ddechrau, ac yn bositif o fewn wyth mlynedd.
Cyfreithiol	Risg o beidio â chydymffurfio â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016.
Staffio	Ni ragwelir unrhyw newidiadau i lefelau staffio o ganlyniad i'r Cynllun hwn
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Ymgynghorwyd â'r Rheolwr Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant wrth ddatblygu'r Cynllun hwn, ac ni chodwyd unrhyw faterion.
Risgiau	<ul style="list-style-type: none"> Gall amrywiadau mewn marchnadoedd ynni effeithio'n uniongyrchol ar yr achos busnes ar gyfer gosodiadau ynni adnewyddadwy. Bydd cynigion yn cael eu nodi yn seiliedig ar brisiau trydan ar y pryd; fodd bynnag, bydd paneli solar yn gwneud elw beth bynnag yn y pen draw. Gall systemau storio mewn batris achosi ychydig mwy o risg o dân. Bydd y Gwasanaeth yn cymryd pob cam rhesymol i lliniaru hyn trwy gaffael, archwilio rheolaidd a lleoli gosodiadau yn ofalus. Bydd yswirwyr yn cael eu hysbysu i sicrhau bod yr yswiriant yn parhau.